İSTANBUL

Sayın Kemal Sülker

EYLÛL 1958

GAZETECİLER SENDİKASI

YIL: I SAYI: 3

BÜLTENİ

İSTANBUL GAZETECİLER SENDİKASI TARAFINDAN NEŞREDİLİR AYLIK MESLEKÎ BÜLTEN

SAHİBİ: İSTANBUL GAZETECİLER SENDİKASI ADINA C. REFİK DELİBAŞ, YAZI İŞLERİ Md. A. İPEKÇİ

TENSİKAT!

Kâğıt fiyatına yapılan zammı müteakip bazı gazetelerin giriştiği tensikata karşı sendikamız gerekli teşebbüslere başladı

BÜTÜN üyelerimizi ilgilendirmesi bakımından son günlerin en mühim olayı, şüphesiz, bazı gazetelerde girişilen tensikat hareketidir.

Gazete sahiplerinin, kâğıt fiyatlarına yapılan zammı ve malî güçlükleri ileri sürerek yaptıkları tensikat, bilhassa Tercüman, Vatan ve Yeni Gazete'de görülmüştür. Bu gazetelerin yazı işleri servislerinde çalışan onbeşe yakın arkadaş, işlerinden çıkarılmışlar, bazıları kanunî tazminatını dahi alamıyarak Sendikamıza müracaat etmişlerdir.

Yönetim kurulumuz, tensikat haberini alır almaz durumu incelemiş, bu vaziyet karşısında tutulacak yolu müzakere etmiştir.

Toplantı sonunda, bir taraftan kanunî tazminatını alamadığı için Sendikamıza müracaat eden üyelerin haklarını sür'atle korumak üzere gerekli teşebbüslerin yapılması, diğer taraftan da bahis konusu gazetelerin sahiplerine birer yazı gönderilmesi kararlaşmış ve şu yazı gönderilmiştir:

«Son günlerde müessesenizde tensikat yoluna gidilerek işçi arkadaşlarımızdan bir kısmının işlerine son verildiğini haber aldık. Sizi bu harekete icbar eden bazı önemli sebeplerin mevcut olması gerekir. Bu müşterek dâvamızın halli mevzuunda sendikamız da kendisine düşen vazifeyi yapmak zorunda olduğundan icbar edici sebeplerin en kısa zamanda sendika idare heyetimize bildirilmesini saygılarımızla rica ederiz.»

Yönetim Kurulumuz, ayrıca Günlük Gazete Teknisyenleri Sendikasına da bir yazı göndererek, gazetelerin teknik branşında çalışanlar arasında tensikat olup olmadığı hususunda bilgi istemiş, bu mevzuda sendikaların müşterek teşebbüsler yapmasını teklif etmiştir.

Teknisyen arkadaşlarımızla şifahen yaptığımız temasa göre, maalesef bu kardeş iş kolunda da işten çıkarmalar olmuştur.

Yönetim Kurulumuzun gazete sahiplerine gönderdiği yazılara, şimdiye kadar yalnız Tercüman gazetesi cevap vermiştir. Cevapta, bu gazetedeki işten çıkarılmaların, gazetenin iç bünyesini ilgilendirdiği belirtildikten sonra, çıkarılanlara kanunî tazminatının ödendiği kaydedilmektedir.

Sendikamız, bu mesele üzerinde hassasiyetiyle durmaktadır. Bu arada, işten çıkarılanların tazminatını alıp alamadıkları da tetkik edilmektedir.

Meselenin gelişen safhaları, girişilen teşebbüsler, alınan kararlar etrafında üyelerimize ayrıca malûmat verilecektir.

Kongremiz Toplanıyor

İstanbul Gazeteciler Sendikasının fevkalâde kongresi, 29 Eylûl 1958 Pazartesi günü Gazeteciler Cemiyeti lokalinde yapılacaktır. Saat 10.30 da başlıyacak olan kongrenin Genel Kuruluna sunulacak olan gündem, şu şekilde tanzim edilmiştir:

1 — Açılış ve yoklama,
2 — Nizamname tadilâtı,
3 — İdare heyeti ve hesap raporlarının okunması,
4 — Murakıp raporlarının okunması,
5 — Raporların tenkidi ve ibra,
6 — Armağan tüzüğü tadilâtı,
7 — Beynelmilel Gazeteciler Federasyonuna katılma teklifi,
8 — Sendikanın, Cemiyetten alacağı konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesi,
9 — Dilekler,
10 — Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu delege seçimi.
11 — İdare heyeti, murakıplar ve haysiyet divanı seçimi,

NOT: İdare heyeti faaliyet raporunu 2'nci sayfamızda bulacaksınız.

FAALİYET

8 Nisan 1958 de iş başına gelen ve 3 Eylûl 1958 tarihli oturumunda 29 Eylûl günü kongrenin fevkalâde bir toplantıya çağrılmasına karar veren İstanbul Gazeteciler Sendikası idare heyetinin kongreye sunacağı faaliyet raporunun metni aşağıdadır.

«İstanbul Gazeteciler Sendikasının sayın üyeleri,

Sendikamızın nizamnamesi gereğince 1958 yılı kongresini Kasım ayı içinde yapmamız gerektiği halde zarurî bazı sebepler yüzünden sizleri bugünkü olağanüstü kongreye dâvet etmiş bulunuyoruz. Toplantıya şeref veren sayın üyelerimizi saygı ile selâmlarız.

Son kongremizden bu yana Türk Basın âlemi çok kıymetli bir uzvunu kaybetmiş bulunuyor. Muhterem üyemiz Cemil Cahit Cem, bu kongrede maalesef aramızda değil. Rahmetli arkadaşımızın manevî huzurunda hürmetle eğilir ve yakınlarını kaybeden diğer bütün arkadaşlarımızın da acılarını paylaşırız. Yine geçirdiğimiz devre içinde evlenen ve çocuk sahibi olan üyelerimize de en samimî tebriklerimizi sunarız.

Sayın üyelerimiz,

8 Nisan 1958 tarihinde iş başına getirdiğiniz idare heyetiniz aynı gün toplanarak kendi aralarında gerekli vazife taksimini yapıp, başkanlığa Cemal Refik Delibaş'ı, ikinci başkanlığa İzzet Aykol'u, genel sekreterliğe Murat Kayahanlı'yı, muhasip üyeliğe M. Ali Yalçın'ı, üyeliklere ise Mes'ut Özdemir, İsmet Yenisey, Şahap Balcıoğlu, Halit Kıvanç, Abdi İpekçi'yi getirmiştir. Fakat, bilâhare idare heyetinde bazı değişiklikler olmuş, bu arada üyelerden Şahap Balcıoğlu ile İzzet Aykol işlerinin çokluğu yüzünden, mevcut faaliyet devresi içinde faydalı olamıyacaklarını ileri sürüp istifa etmiş ve yerlerini daha fazla çalışabilecek arkadaşlara bırakmak istediklerini belirtmişlerdir. Bunun üzerine yedek üyelerden sırası ile İlhan Bardakçı ve Alâeddin Ören arkadaşlarımız idare heyetine dâvet edilerek çalışmalarımıza katılmışlardır. Yine bu arada Sendika Başkanı Cemal Refik Delibaş'ın Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu Başkanlığına, Sendika Genel Sekreteri Murat Kayahanlı'nın ise yine aynı teşekkülün genel sekreterliğine seçilmeleri üzerine idare heyetimiz yeniden vazife taksimi yapmak zorunda kalmış ve başkanlığa Abdi İpekçi'yi, ikinci başkanlığa Halit Kıvanç'ı, genel sekreterliğe ise Mes'ut Özdemir'i getirmiştir. Faaliyet devremiz içinde, sendikamıza 37 arkadaş daha üye olmuş ve böylece üye sayımız 284 ten 321 e yükselmiştir.

6 AYLIK FAALİYETİMİZİN BİLÂNÇOSU

Bugün huzurunuzda bulunan idare heyeti altı ay süren faaliyet devresi esnasında sizin kıymetli reylerinizi karşılayacak kadar her yönden faydalı çalışmalarda bulunduğu iddiasında değildir. Bununla beraber elde mevcut imkânlar dahilinde ve gücü yettiği kadar çalışarak sendikanın durumunu her gün biraz daha iyiye götürmek için elinden gelen gayreti esirgememiştir.

Çalışmalarımız başlıca aşağıdaki esaslar üzerinde teksif edilmiştir.

I — MESLEKLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR:

a) Gazete fiatlarının artışına muvazi olarak girişilen teşebbüsler:

Gazete fiatlarına yapılan son zam üzerine sendika idare heyetiniz işverenlerle gerekli temasları yaparak, zamdan elde edilecek kârın işçi arkadaşlarımıza da aksettirilmesini istemiştir. Yapılan temaslar sonunda Milliyet, Cumhuriyet ve Dünya gazetelerinden faydalı sonuçlar alınarak bu müesseselerde çalışan işçi arkadaşlarımızın ücretlerinin yükseltilmesi sağlanmıştır. Sendika idare heyetiniz, her üç gazete işvereninin bu yolda gösterdiği derin anlayış ve yardımı huzurunuzda bir kere daha teşekkürle belirtmek ister. Diğer gazeteler işverenlerinden çoğu da yakın bir gelecekte işçilerine zam yoluna gideceklerini bildirdikleri halde kâğıt fiatlarındaki anî yükselme, bu yoldaki teşebbüsümüzün müsbet yolda neticelenmesine engel olmuştur.

b) Hukukî mevzuat:

Sendika İdare Heyetinin ilk toplantısından itibaren üzerinde ısrarla durduğu konulardan birini de hukukî mevzuat meselesi teşkil etmiştir. Bugün için hemen hemen hiç bir yönden sağlam garanti altında bulunmayan fikir işçisinin emeklilik yaş haddi, mukavele, tazminat ve sigorta mevzuu gibi ana dertleri üzerinde gerekli teşebbüslere girişilerek kısmen de olsa faydalı sonuçlar sağlanmıştır. Bu arada Ankara'daki İşçi Sigortaları Kurumu yıllık Genel Kurul toplantısına sendikamızı temsilen katılan Murat Kayahanlı, bilhassa emeklilik yaş haddi üzerinde ısrarla durarak bunun bir miktar daha indirilmesi tezini savunmuş ve nitekim ilgili makamlar da 55 yaş üzerinde mutabakata varmışlardır. Öte yandan Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonunun Çalışma Vekâleti nezdinde yapacağı teşebbüslerde faydalanılmak üzere bir ön proje hazırlanmış, ayrıca bizi ilgilendiren mevzuatla arzu ettiğimiz tadilâtı derpiş eden esaslı bir tasarının yapılması işi de kararlaştırılmıştır.

c) Asgarî ücret:

Bu yıl toplanan asgarî ücret komisyonuna sendikamızı temsilen Murat Kayahanlı'nın katılması kararlaştırılmıştır. Bu arada komisyonda sadece muhabir, foto muhabirleri ve musahhihler için değil, yazı işleri müdüründen itibaren her kademeye

Gidorlerde fabrica yana aidat yok

Ücret Baremi Mukavele yapılmıyor mevcud asgari ücret tatbik edilmiyor

Federasyonla temas

RAPORU

ayrı bir asgarî ücretin tesbiti tezinin müdafaa edilmesi de karar altına alınmıştır. Komisyon çalışmaları henüz neticelenmemiştir.

d) **Neşriyat:**

İdare heyetiniz, evvelce kararlaştırılıp tahakkuk mevkiine konulamayan meslekî sendika dergisini «İstanbul Gazetecilik Armağanı yarışmasında derece alan arkadaşların başarı kazanan eserleri ile, kısa birer biyografilerini iki broşürde toplayarak, bastırıp üyelere tevzi etmiştir. Diğer taraftan faaliyet devremiz esnasında geçen kongrede kararlaştırılan tâdilleri ihtiva eden sendika nizamnamesi ile sosyal yardım ve armağan yarışması tüzükleri de yeni şekilleri ile tab edilerek üyelere gönderilmiştir.

e) **İşçi Seminerleri:**

İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından tertiplenen «B» tipi seminerine «A» tipi seminerini bitirmiş olan üyelerimizden Sedat Ağralının devamı kararlaştırılmış ve bu arkadaş, semineri başarı ile bitirerek diplomasını almıştır.

f) **Gazeteciler Gecesi:**

İdare heyetiniz, arkadaşlarımızın toplu halde neşeli bir gece geçirmelerini temin için Emirgân'daki Borivaj Gazinosunda bir «Gazeteciler Gecesi» tertiplemiş ve gece her bakımdan başarılı şartlar içinde cereyan etmiştir.

g) **Gazetecilik Armağanı yarışması:**

Her yıl yapıla gelmekte olan «Gazetecilik Armağanı» bu yıl da tertip olunmuş ve sizlere bildirilen neticeler alınmıştır.

Son iki yılda başarı kazanan arkadaşların altın ve gümüş plâkalı kalem armağanları da Çınar Otelinde yapılan baloda dağıtılmıştır.

i) **Milletlerarası Gazeteciler Federasyonuna katılma meselesi:**

Sendika İdare Heyeti Başkanımız son Avrupa seyahatinde çeşitli ecnebi memleketlerdeki basın sendikaları konusunda tetkikler yapmış ve bu arada merkezi Brüksel'de bulunan Milletlerarası Gazeteciler Federasyonunun kuruluş ve çalışma sistemlerini de incelemiştir. Yapılan temaslara göre bu federasyona bizim de iştirakimiz çeşitli yönlerden büyük faydalar sağlayacaktır. Esasen bu mevzu ile ilgili gündem maddesinde Abdi İpekçi tarafından yüksek heyetinize daha geniş bilgi verilecektir.

II — GELİR TEŞEBBÜSLERİ:

a) **Seyyar sergi:**

İdare Heyeti daha ilk toplantılarında, Sendika'ya toplu bir gelir temini için 10 sendikalı arkadaşın da parasız olarak katılmalarını mümkün kılacak büyük bir «Seyyar sergi» hususunda teşebbüslere girişmiş, fakat bu yoldaki müracaatına ilgili makamlar bugüne kadar cevap vermemiştir.

b) **Vilâyet ve Belediye'den yardım:**

Vali ile Belediye Reisi'ne Divan Oteli'nde bir yemek verilmiş ve bu yemekte kendilerinden, Vilâyet ve Belediye bütçelerinden Sendika'ya sosyal yardım yapılacağı hususunda kat'î vaad alınmıştır. Bu yardımın miktarı ilgili şubelerce tesbit olunarak Sendikamıza bildirilmek üzeredir.

c) **Gülhane Parkı'ndan faydalanma:**

Gülhane Parkı'ndaki Bahar ve Çiçek Bayramı'nın bitiminden sonra parkın bir gece Sendikamıza tahsisine müsaade edilmişse de, parktaki pavyonların sökülerek İzmir Fuarı'na nakledilmiş bulunması ve havaların da birden bozması sebepleriyle bu teşebbüsten herhangi bir fayda sağlanamamıştır.

d) **Gazeteciler Balosu:**

İdare Heyeti gene gelir teşebbüsleri çerçevesinde mütalâa ederek bir «Gazeteciler Balosu» tertiplemiş ve bu balo 19 Eylûl akşamı verilmiştir. Balonun malî bilânçosu hesap raporunda gösterilmiş bulunmaktadır.

III — SOSYAL YARDIM:

1958 yılı içinde 9 üyemize doğum, 8 üyemize evlenme, 3 üyemize işsizlik, 5 üyemize ölüm ve 1 üyemize de askerlik yardımları yapılmıştır. Bu yardımların yekûnu 10 bin liradır.

IV — TEMASLARIMIZ:

a) **İstanbul Günlük Gazete Teknisyenleri Sendikası ile:**

İdare Heyetiniz, bu dost ve kardeş teşekkülün idare heyeti temsilcileri ile her ayın son Perşembe günleri müşterek toplantılar yapmak kararını almış ve bu kararı başkanla genel sekreter yürütmüşlerdir. İdare heyetiniz, birbirine her yönden bağlı olan bu teşekkülle sendikamız arasındaki temaslardan istikbale matuf da olsa bazı faydalar sağlanılacağına inandığından gelecek idare heyetinin de bu kararı tatbik konusunda titizlik göstermesi arzusundadır.

b) **Gazeteciler Cemiyeti ile:**

Aynı çatı altında yaşadığımız bu kardeş teşekkülle de iki defa müşterek toplantı yapılmış ve sendikanın gelir yönünden içinde bulunduğu imkânsızlıklar belirtilerek, alacaklarımızla, kira mukavelemizin bir an önce tekemmülü istenmiştir. Bunlardan 175 bin 360 lira 11 kuruş tutan alacağımızdan 50 bin lirası peyder-

pey tahsil edilmiş, kira mukavelesi ise bu devrede de tekemmül ettirilmemiştir.

V — FUTBOL TURNUASI:

Geride bıraktığımız faaliyet devresi esnasında meslekdaşlarımızın buluşmasına bir zemin yaratmak gayesiyle gazeteler arasında bir futbol turnuası yapılması uygun görülmüş ve hattâ gerekli hazırlıklar ikmal edilerek birkaç maç da oynanmıştır. Fakat, sonradan turnuanın sendikanın arzuladığı şekil ve şartlara uymayacak bir hale gelerek, şikâyetlere yol açması üzerine karşılaşmalar tehir edilmiş ve selâhiyetli şahıslardan müteşekkil 5 kişilik bir komisyona şikâyetleri kısmen de olsa önleyecek yeni bir talimatname hazırlatılmıştır. Talimatnamenin ikmalini müteakip durum her gazetenin yazı işleri müdürlerine bildirilerek yeni esaslar dahilinde tanzim edilecek olan turnuanın yapılıp yapılmaması hakkındaki fikirleri sorulmuştur. Halen gelecek cevaplara intizar olunmaktadır.

VI — HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ MESELESİ:

Sendika Hukuk Müşaviri Saadettin Gökçepınar'ın bu vazifesinden ayrılması üzerine sendikanız avukat Adil Aşçıoğlu'nu Hukuk Müşavirliği'ne getirmiştir. Müşavirimizin aynı zamanda Vatan gazetesi Hukuk Müşavirliği vazifesini de deruhte etmesi ve zaman zaman bazı çatışmalar olabileceği hususu gözönüne alınarak kendisinden adı geçen gazetedeki vazifesinden ayrılması istenmiştir. Sendikanın bu isteğini yerinde görerek Vatan gazetesinden ayrılan Adil Aşçıoğlu hâlen İstanbul Gazeteciler Sendikası Hukuk Müşavirliği vazifesini ifa etmektedir.

Sayın üyelerimiz,

Sizlere altı aylık bir faaliyet devresi içinde yaptıklarımızla, arzuladığımız halde müsbet şekilde neticelendiremediğimiz çalışmaların kısa bir bilânçosunu takdim etmiş bulunuyoruz. Size ve yeni seçilecek idare heyetine başarı dolu iyi günler dileriz.»

Saygılarımızla

Yönetim Kurulu

GAZETELERDEN HABERLER

AKŞAM

● Foto muhabirlerinden Meftun Olgaç'ın bir oğlu dünyaya gelmiştir. Yaman adı verilen yavruya uzun ömür diler, ana babayı tebrik ederiz.

Cumhuriyet

● Hürriyet gazetesinden ayrılan Vedii Evsal, Cumhuriyet'in istihbarat kadrosunda Beyoğlu muhabiri olarak yer almış ve çalışmaya başlamıştır.

Milliyet
Halk Gazetesi

● Sendikamız Yapı Kooperatifi ile Gazeteciler Cemiyeti Yapı Kooperatifi tarafından Mecidiyeköy Esentepe'de yapılan mahallede everi bulunan 11 «Milliyet» mensubu, evlerinin eksiklerini tamamlayabilmek için ihtiyaçları olan parayı, gazetelerinin sahibi Ercüment Karacan'dan uzun vadeli avans olarak temin etmişlerdir. Çalışanların böyle müşkül bir anında imkânı nisbetindeki yardımı yapmakta tereddüt etmeyen «Milliyet» işvereni Karacan'ı örnek hareketinden dolayı tebriki vazife biliriz.

Havadis

● Yazı İşleri Müdürü İlhan Bardakçı'nın kanuni tazminatı ödenmeden vazifesine son verilmiştir.

Tercüman

● Kâğıt fiatlarına yapılan zam ileri sürülerek Tercüman gazetesinin çeşitli kollarında çalışan altı basın mensubunun işine son verilmiştir. Gazeteden ayrılanlar arasında Yazı İşleri Müdürü Semih Tuğrul, gece sekreteri Şemsi Cemil Altay, spor muhabiri Oktay Söl, foto muhabiri Hilmi Gümüşdere, İktisat muhabiri Ahmet Çitilci, haber alma servisinden Haydar Nalbantoğlu vardır.

● Tarık Yaşa, yedek subaylık ödevini tamamlıyarak dönmüş ve İktisat muhabiri olarak çalışmaya başlamıştır.

● İstanbul Ekspres Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Kayhan Türkçü, bu vazifeden ayrılarak Tercüman'ın Yazı İşleri Müdürü olmuştur.

● Tercüme servisinde çalışan Adlî Moran, son değişikliklerden sonra gece sekreteri olarak çalışmaya başlamıştır.

Yeni Sabah

● İstihbarat kadrosundan Deniz ve Tekel muhabiri Neclâ Tonak'ın bir oğlu olmuştur. Cihan adı verilen yavruya uzun ömür diler, ana ve babayı tebrik ederiz.

Sendika Tüzüğünde Değişiklik Teklifi

İstanbul Gazeteciler Sendikası'nın 29 Eylûl 1958 Pazartesi günü yapılacak fevkalâde kongresinde İdare Heyeti, Sendika Tüzüğü'nün iki maddesinin değişmesini teklif edecektir.

İstenen değişiklikler ve bunların gerekçesi şöyledir:

ESKİ ŞEKİL:

MADDE 7 — Sendikaya ilk giren üye, bir kereye mahsus olmak üzere **on beş lira** «giriş kaydiyesi» ödemeye mecburdur.

Kendisine yapılan tebligat tarihinden itibaren nihayet bir ay hitamında muamelesini tekemmül ettirmeyen kimse, âzalık hakkını kaybeder.

YENİ ŞEKİL:

Madde 7 — Sendikaya ilk giren üye, bir kereye mahsus olmak üzere elli lira «giriş kaydiyesi» ödemeye mecburdur.

Kendisine yapılan tebligat tarihinden itibaren nihayet bir ay hitamında muamelesini tekemmül ettirmeyen kimse üyelik hakkını kaybeder.

ESKİ ŞEKİL:

Madde 11 — Genel Kurul, Sendikanın aslî üyelerinden müteşekkildir. Her yıl **Kasım** ayı içinde, idare heyeti tarafından adî toplantıya çağırılır. İdare heyetinin dâveti veya aslî üye sayısının beşte birinin yazılı talebi ile ve toplantıya sebep olan maddelerin tasrihi suretiyle Umumî Heyet en fazla sekiz gün içinde fevkalâde toplantı yapar. İdare heyeti, toplantının gününü, saatini, yerini ve gündemini en az iki gazete ile ilân eder ve hükûmete haber verir.

YENİ ŞEKİL:

MADDE 11 — Genel Kurul, Sendikanın aslî üyelerinden müteşekkildir. Her yıl Eylûl ayı içinde, idare heyeti tarafından adî toplantıya çağırılır. İdare heyetinin dâveti veya aslî üye sayısının beşte birinin yazılı talebi ile ve toplantıya sebep olan maddelerin tasrihi suretiyle Umumî Heyet en fazla sekiz gün içinde fevkalâde toplantı yapar. İdare heyeti, toplantının gününü, saatini, yerini ve gündemini en az iki gazetede ilân eder ve hükûmete haber verir.

SENDİKA ANA TÜZÜĞÜNDEKİ DEĞİŞİKLİK İSTEKLERİNİN GEREKÇESİ

MADDE 7 — Sendikaya giren üyeler bir kereye mahsus olmak üzere 15 lira ödemektedirler. Sendika gelirlerinin zaman zaman azalması ve yapmakla mükellef olduğu sosyal yardımlar için devamlı bir fonun bulunmasının tehlikeye düşmesi karşısında sendika aidatında bir ayarlama yapılmış ve üyelerin aldıkları maaşlar nisbetinde aidat da arttırılmıştı. Şimdi Sendikaya giriş ücreti olarak ödenen paranın da 15 liradan 50 liraya çıkarılması ile gelir hanesinde az da olsa bir yükselme temin olunacaktır.

MADDE 11 — Aynı madde Genel Kurulun her yıl KASIM ayında toplanmasını âmirdir. Ancak bu kongre umumiyetle Kasım ayının sonuna kalmakta ve yeni seçilen idare heyeti de yeni yıla bir ay kala faaliyete geçmektedir. Halbuki bazı gelir teşebbüslerine girişmek için yılbaşından hiç değilse üç ay önce faaliyete başlamak icap etmektedir. Bu bakımdan yıllık âdi kongremizin her yıl EYLÛL ayında toplanması istenmektedir. Bu değişikliği şimdi kabul ettiğimiz takdirde, bu kongrede seçimi de yapacak ve bir yıl çalışacak yeni heyetleri seçeceğiz. Bu suretle yeni idare heyeti yılbaşına üç ay kala faaliyete başlamak ve bazı gelir teşebbüsleri için bazı müesseselerin yeni yıl bütçelerinde fâsıl ayırtmak imkânını bulacaktır.

Gazetecilik Armağanı Tüzüğünde Yapılması İstenen Değişiklikler

İstanbul Gazeteciler Sendikası'nın 29 Eylül 1958 günkü fevkalâde kongresinde Armağan Tüzüğü'nde de bazı değişiklikler istenecektir. Değişikliklerin gerekçesi şudur:

MADDE III — Armağana katılacak eserlerden bahseden bu maddenin şimdiki şeklinde eserlerin her yılın ilk ayında seçileceği yazılıdır. Ancak bir yıl biter bitmez bazı üyelerimiz hemen yarışmaya verecekleri eseri seçmek imkânı bulamadığı için armağana katılmaktan mahrum kalmaktadırlar. Bu düşünce ile yarışmaların her yılın İKİNCİ ayında yapılması daha doğru olacaktır.

Buna muvazi olarak armağan yarışmasına girecek eserlerin de yılın ilk haftasında değil, yılın ilk ayında Sendikaya verilmesi de uygun düşecektir. Zira geçmişteki denemeler göstermektedir ki, üyeler bir hafta içinde eserlerini Sendika bürosuna vermek imkânını pek zor bulmaktadırlar. Bu bakımdan eserlerin verilmesi müddeti bir haftadan bir aya çıkarılmaktadır. Jürinin incelemesi de yılın ikinci ayında başlayacaktır.

Bu maddede istenen bir başka değişiklik, eserlerin beşer kopya olarak verilmesi mecburiyetidir. Çünkü bazı jüri üyeleri, bilhassa uzun ve seri yazıları evlerine alarak ince bir tetkikten geçirmeyi diğinden bu imkân güçlükle temin olunistemekte, fakat yazılar tek kopya verilmaktadır. Nihayet bu usulde bir değişiklik olacaktır. Ancak karikatür, fotoğraf ve gazete resmi için bu kayıt ihtiyaridir.

Bu maddeye göre, armağan yarışmasına girecek eserlerin gazete veya dergide gerçek imza ile çıkmış olması şarttır. Halbuki basın hayatımızda bazı yazıların imzasız yahut namımüstearla yayınlanması, mümkündür. Bu gibi eserlerin de yarışmadan mahrum kalmasını önlemek üzere, maddeye «yazının imzasız, yahut namımüstearla çıkmış» olabilmesi kaydı konmakta, ancak bu hususta bir şart koşulmaktadır. O da imzasız yahut namımüstearla çıkan yazının o üyeye ait olduğunun gazetesi veya dergisi tarafından tevsik edilmesi zaruretidir.

Nihayet tüzüğün III numaralı maddesi, bir kolda yarışma yapılabilmesi için o kolda en az beş üyenin yarışmaya katılmasını şart koşacak şekilde değiştirilmelidir. Zira bazı kollarda iki eserin iştirakiyle yarışma yapılmakta, bu da Sendikanın böyle bir armağan tertibiyle düşündüğü gayeye biraz uzak düşmektedir. İştirak nisbeti ne kadar yüksek olursa, tertiplenen yarışma da o derece değerlenecektir. Bu bakımdan bir kolda 5 üye yarışmaya katılmazsa, yarışma yapılmamalıdır. Bu değişiklik bugüne kadar alınan tecrübenin verdiği mühim bir netice, daha doğrusu bir zarurettir.

Bu tadilâttan sonra III. madde şu şekli alacaktır:

III — ESERLER: Armağana değer eserler her yılın *ikinci* ayında jüri tarafından seçilir. Üyeler eserlerini Yönetim Kurulu tarafından, yılın ilk *ayında* kapalı zarfla sendika bürosuna teslime dâvet olunurlar. *Karikatür, fotoğraf ve gazete resmi hariç, diğer kollarda eserlerin 5'er nüsha verilmesi lâzımdır.* Her üye armağana ya bir koldan iki eserini veya iki koldan birer eserini aday gösterebilir. Aday gösterilecek eserlerin başka bir kurulun armağanını kazanmamış bulunması şarttır. Aday gösterilen eserlerin yayınlanmış olduğu gazete ve dergilerde gerçek imza ile çıkmış olması *veya imzasız, yahut namımüstearla çıkmış ise, o şahsa ait olduğunun gazetesi veya dergisi tarafından tevsiki şarttır. Bir kolda yarışma yapılabilmesi için o kolda en az 5 üyenin yarışmaya katılmış olması gerekir.*

Madde IV'ün gerekçesi:

Armağan jürisini tesbit eden bu maddede de bazı değişiklikler zaruridir. Şöyle ki: Sendika üyelerinden seçilecek yazı işleri müdürleri ile istihbarat şeflerinin bazan vazifeleri dolayısiyle jüri toplantılarına devam edemedikleri görülmektedir. Bu bakımdan jüri için yedeklerin de seçilmesi ve böylece asli üye gelmediği takdirde, yedeklerinin iltihakiyle jürinin vazifeye devamı sağlanacaktır. Maddeye ilâvesi istenen bir cümleye göre de, mazeretsiz iki toplantıya gelmeyen jüri üyesi vazifesinden affedilerek yerine yedeği çağırılacaktır.

Madde V in gerekçesi:

Jürinin eserleri tetkikine dair bu maddede istenen ilk değişiklik, Sendika Genel Sekreteri yerine İdare Heyetinden her hangi bir üyenin jüriye iştirakidir. Zira genel sekreter de bir gazeteci olarak yarışmaya katılmayı isteyebilmekte, halbuki bu madde yüzünden kendisi mesleki bir yarışmaya girmekten mahrum bırakılmaktadır. Böylece Genel Sekreterin yerine Yönetim Kurulunun seçeceği ve yarışmaya girmeyen diğer bir üye jüriye katılacaktır.

Bu maddede jürinin eserleri TOPLU VE MUKAYESELİ İNCELEMEDEN SONRA notlandırması da istenmektedir. Çünkü eserlerin teker teker tetkikinden sonra mukayeseli tetkikinin jüri üyelerine daha iyi fikir vereceği, notların daha haklı olacağı düşünülmektedir.

Bu maddenin yeni şekli ile getireceği büyük değişiklik şu olacaktır: «Bir müsabıka aynı kolda birden fazla armağan verilemez.» Bundan evvel yapılan yarışmalardan böyle bir kaydın tüzüğe konması zarureti meydana çıkmıştır. Zira Sendika böyle bir yarışma tertiplemekle imkân nisbetinde çok sayıda üyesini mesleki bakımdan teşvik gayesini gütmektedir.

Maddenin yeni şekli şöyle olacaktır:

V — ELEME: Sendika Yönetim Kurulu tarafından toplantıya çağrılan jüri ilk oturumda başkan, ikinci başkan ve sekreterini gizli oyla seçtikten sonra aday eserleri teslim alır. Aralarında *Sendika Yönetim Kurulundan bir üyenin de* bulunacağı beş kişilik ihzari jüri komitesini seçer. Bu komitenin yetkisi aday eserlerin tüzük hükümlerine uyup uymadığını inceleyip karara varmaktır. Bunun dışında hiç bir değerlendirme ve eleme yetkisi yoktur.

Jüri, Gazetecilik Armağanı için her koldan gelen eserlere *toplu ve mukayeseli incelemeden sonra,* not verir.

En yüksek not 10 dur. Her kol için gizli olarak verilen notlar sayılmadan bir zarfa konarak kapanır. Armağana değer eserlerin tesbiti için notların sayımı, her koldaki eserlere not verilmesi tamamlandıktan sonra yapılır. Aday eserlerin derecelenmesi aldıkları notların toplamının ortalamasına göre yapılır. Ancak alt barem yedidir. Bir eserin armağan kazanabilmesi için aldığı notun ortalamasının yediden aşağı düşmemesi gerektir. Notlamada gazetecilik özelliklerinden başka devrimcilik ve sosyal konuların işlenmiş olması üstünlük sağlar.

Eşit not alanlar arasında not vermek suretiyle ikinci defa eleme yapılır. 10 ilâ 7 arasında en çok not alan «Altın Kalem Armağanı» - yediden aşağı olmamak üzere - daha aşağı not alan «Gümüş Kalem Armağanı» kazanır. *Bir müsabıka aynı kolda birden fazla armağan verilemez. Başını temsil eden* ve her sene aynısı verilecek olan armağının üzerine (... Yılı Gazetecilik Altın - Gümüş Kalem armağanı ...a verilmiştir.)

İstanbul Gazeteciler
Sendikası

ibaresi yazılır.

Madde VI da istenilen değişikliğin gerekçesi:

MADDE IV — Nihayet tüzüğün son maddesinde bir kelime değişikliği doğru olacaktır. Eski şekilde seri halindeki RÖPORTAJDAN yalnız birinin bastırılması icap ettiği yazılıdır. Halbuki sadece seri röportajlar değil, diğer bazı kollarda da seri yazılar kaleme alınmaktadır. Bu bakımdan maddedeki RÖPORTAJDAN kelimesinin YAZILARDAN olması uygun düşmektedir.

MİLLETLERARASI GAZETECİLER FEDERASYONU

Sendika idare heyetimiz, merkezi Brüksel'de olan «Milletlerarası Gazeteciler Federasyonu» na «Türkiye Gazeteciler Federasyonu» olarak katılmayı ve bu hususun İstanbul Gazeteciler Sendikası kongresinde alınacak kararla Federasyonumuza teklifini arzu etmektedir.

Her bakımdan faydalı mülâhaza ettiğimiz «Milletlerarası Gazeteciler Federasyonu» hakkında kısa bir tanıtma yazısını aşağıda bulacaksınız.

Milletlerarası Gazeteciler Federasyonu, (Federation Internationale des Journalistes) basın hürriyetine bağlı olan, üyelerinin maddî ve manevî menfaatlerini bilhassa kollektif anlaşmaların müzakeresiyle koruyan, profesyonel gazetecilerin millî sendikalarından teşekkül etmiştir.

Federasyon, milletlerarası işbirliğini gerçekleştirmeye çalışır. Bu sebeple Birleşmiş Milletler, UNESCO ve Milleterarası Çalışma Teşkilâtı tarafından da hiç bir hükûmet ve politikaya hizmet etmiyen müstakil bir teşekkül olarak tanınmıştır.

Milletlerarası Gazeteciler Federasyonu basın hürriyeti için mücadele etmektedir. Statüsünde belirtildiği gibi, basın hürriyetinden anlaşılan mâna şudur: Her türlü haber alma hürriyeti, fikir ve tefsir hürriyeti ve haber yayma hürriyeti.

Federasyona 21 memleketten 24 teşkilât üyedir. Bu üyelerin ferden yekûnu 46.000 dir. 8 Mayıs 1952 tarihinde kurulan Federasyona üye olan memleket sendikaları şunlardır: Almanya, Avusturya, Belçika, Kanada, Kuba, Danimarka, Amerika, Finlandiya, Fransa, İngiltere, Yunanistan, İzlanda, Lübnan, Lüksemburg, Meksika, Norveç, Hollanda, Saar, İsveç, İsviçre ve Pakistan.

2 senede bir toplanan kongrelerde her memleket müsavi oy hakkına sahiptir (6 oy). Son kongre 27 Nisan 1958 de Londra'da toplanmıştır. 1960'daki kongrenin Cenevre'de toplanması muhtemeldir.

Federasyonun bir fahri başkanı, bir başkanı, dört başkan yardımcısı, üç müşaviri, bir muhasibi ve bir de İcra Komitesi vardır. İcra Komitesi muhtelif tarihlerde muhtelif memleketlerde toplanır. (yılda asgari bir defa.)

Federasyona âza olabilmek için, Millî Sendika Umumî Heyetinin kararı ve Federasyon Umumî Heyetinin tasvibi şarttır. Üyelik muamelesi tamamlandığı takdirde, aidat olarak her üyeden senevî 15 sent alınır.

Federasyon son yıllarda, milletlerarası sahada gazetecilerin çalışma şartları, muhabirlerin yabancı memleketlerdeki durumları ve tekaüdiye meseleleri üzerinde anketler yapmıştır. Bu anketler, muhtelif memleket gazetecileri arasında mukayese imkânı vermiş ve üye sendikaların yapacakları müzakerelerinde faydalanacakları deliller toplanmasını sağlamıştır.

Federasyon, milletlerarası bir «Basın Kartı» da ihdas etmiştir. Bu «Milletlerarası Kart» 2 sene için muteber olup, hamilinin profesyonel gazeteci olduğunu belirtmekte ve kart sahibine üye sendikalar memleketlerinde her türlü kolaylığın (Gazeteciliğin icaplarını yerine getirmek üzere) sağlanabilmesi imkânını bahşetmektedir.

Federasyon yılda 4 defa Fransızca, İngilizce ve Almanca olarak yayınlanan bir bülten neşretmektedir. Ayrıca meslekî tetkikler hazırlatmakta, bütün millî sendikalar için faydalı bilgiler ihtiva eden bu tetkiklerin neticelerini broşürlerde toplayarak yayınlamaktadır.

Federasyon son zamanlarda bilhassa şu konularda faaliyet göstermektedir:

1 - Gazetecilerin çalışma şartları,

2 - Telif haklarının muhafazası,

3 - Meslekî mahremiyet,

4 - Seyahat kolaylıkları (bilhassa milletlerarası hava yollarında tenzilâtın temini.)

Federasyonun merkezi Brüksel'dedir.

Basında İş Akdi

Gazetecilerin işverenlerle muhakkak surette yazılı mukavele yapmaları lâzımdır. Aksi halde bazı haklarını kaybederler.

ÂDİL AŞÇIOĞLU

Memleketimize İş Kanunu uygulanmadan önce işçilerin işverenlerle olan bağlarının düzenlenmesi Borçlar Kanunu'nun çerçevesi içinde oluyordu. Gazeteciler de bu çerçeve içinde gazete sahiplerinden herhangi hak isteyebiliyorlardı.

Gazetecilerin gazete sahipleri ile olan iş bağları da yine Borçlar Kanunu'ndaki hükümlere göre düzenleniyordu.

Borçlar Kanununda yer alan hizmet aktine ait hükümlerin kaleme alınmasından beri arada geçen zaman içinde endüstri ve fikir işçileri alanında kaydedilen ilerlemeler yeni kanunların çıkarılmasına yol açtı. Endüstri işçileri için 1936 yılında İş Kanunu ve gazeteciler için de 1952 yılında «Basın mesleğinde çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki münasebetlerin tanzimi hakkında kanun» çıkarıldı. Bu kanun kimlerin gazeteci sayılacağını 1 inci maddesinde açıklamıştır (1). Borçlar Kanununun iş aktini hiç bir şekle tâbi tutmamış olmasına karşılık 5953 sayılı kanun 4 üncü maddesiyle «Gazeteci ile kendisini çalıştıran işveren arasındaki iş aktinin yazılı şekilde yapılması mecburidir.» demektedir.

Bu hale göre gazetecilerin işverenleri ile muhakkak surette yazılı mukavele yapmaları lâzımdır. Yazılı mukavele yapmayanlar bir takım haklarını kaybetmiş olurlar. Bu yazıda da asıl anlatmak istediğimiz nokta budur.

5953 sayılı kanunun gazetecinin iş aktini şekle bağlaması, yani yazılı olmasını mecburi kılmasının gazeteci için hem faydası, hem de zararı vardır. Şekle bağlı akitler genel olarak anlaşmazlıklara daha az yer verdiklerinden faydalıdır. Fakat basında çalışanlar ile çalıştıranlar arasındaki bağların tümünü yazılı şekle bağlamağa imkân yoktur. İşin yürütülmesindeki sür'at, işlerin, çoğunun telefon talimatı ile yapılması gibi zaruretler çok defa iş aktinin bir kısım şartlarını değiştirebilir. Bu durum karşısında gazetecinin işverenden yazılı mukaveleyi hemen değiştirmesini istemesine imkân ve zaman yoktur. Bu suretle gazetecinin işverenle yazılı bir mukavelesi yanında bu mukaveleye yeni şartlar eklenmesini veya bazı şartların mukaveleden çıkarılmasını gerektirecek birtakım yeni anlaşmalar olmaktadır. Bunlar da yukarıda belirttiğimiz gibi mesleğin gerektirdiği sür'at ve çalışma telâşı içinde esas mukaveleye yazılı olarak eklenmemektedir.

İş aktindeki bütün şartların yazılı mukaveleye bağlanmaması bir çok hallerde hukuken gazetecilerin haklarının kaybolmasına sebebiyet verebileceğinden bu mahzuru gidermek için gazeteci arkadaşların iş şartlarında vukubulan bütün değişiklikleri yazılı olarak mukaveleye eklemeleri ve işverene veya vekiline imza ettirmeleri lâzımdır.

5953 sayılı kanunun yazılı mukavele mecburiyetine rağmen bazı gazete sahiplerinin yazılı mukavele yapmağa yanaşmadıkları görülmektedir. Bunun da gazeteciler için bazı mahzurları vardır. Birincisi taraflar arasında yazılı mukavele bulunmayınca bazı mahkemeler gazetecinin mahkemeye başvurması halinde 5953 sayılı kanunu değil, Borçlar Kanununu uygulamaktadırlar. Borçlar Kanununda gazeteciye tanınan hak sadece 15 - 30 günlük ihbar tazminatıdır. Halbuki 5953 sayılı kanunun uygulanması halinde gazeteciye tanınan ihbar ve kıdem tazminatı Borçlar Kanununa nisbetle fazladır. Bu hale göre gazetecinin 5953 sayılı kanunun çerçevesi içinde haklarını araması ve bunun için de işverenle muhakkak surette yazılı mukavele yapması hem kendinin, hem de mesleğinin menfaati icabıdır. İşverenlerin yazılı mukavele yapmak istememeleri halinde nasıl bir yol tutulacağı hakkında gazetecilerin Sendikaya başvurmaları lâzımdır. İş aktini yazılı şekle sokmayan işverenler hakkında tutulacak bir çok kanun yolları vardır ki, bu yolların Sendika tarafından denenmesinde fayda vardır.

---

(1) **Madde 1. - Bu kanun hükümleri Türkiyede yayınlanan mevkutelerle haber, fotoğraf ajanslarında veya benzeri yayın müesseselerinde ve matbaalarında başmuharrirlik, muharrirlik, mes'ul müdürlük, yazı işleri müdürlüğü, istihbarat şefliği, muhabirlik, mütercimlik, musahhihlik, foto muhabirliği, ressamlık, karikatürcülük, istihbarat telsizciliği ve radyoculuğu, gazete müdürlüğü ve idare müdürlüğü gibi her türlü fikir ve sanat işlerinde çalışan ve İş Kanunundaki (işçi) tarifi şümûlü haricinde kalan kimselerle bunların işverenleri hakkında uygulanır. Bu kanunun şümûlüne giren fikir ve sanat işlerinde ecir olarak çalışanlara (gazeteci) denir.**